

Luodesuon aurinkovoimahankkeen suunnittelutarvehakemus

Maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys

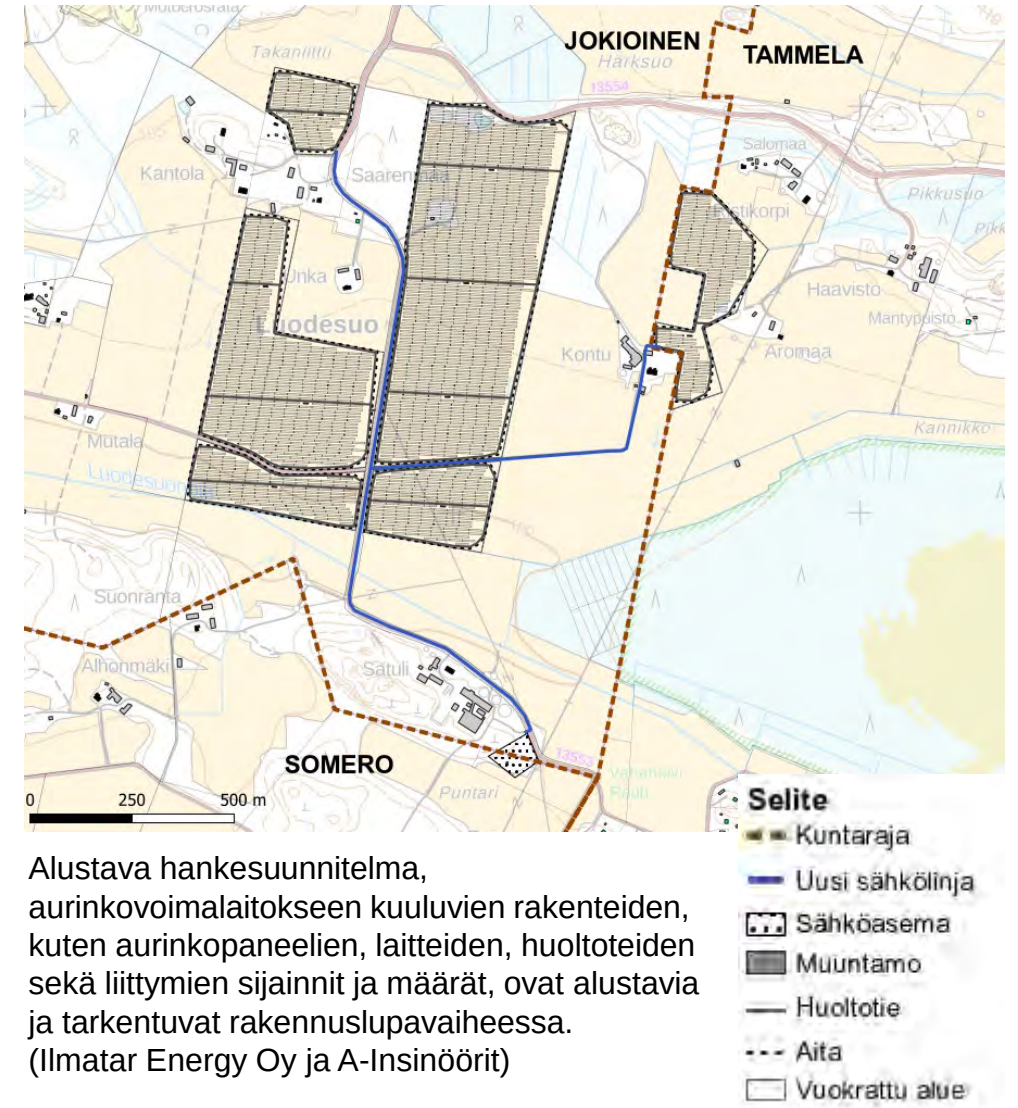
24.10.2023

Sisällysluettelo

1. [Johdanto](#)
2. [Selvityksen tarkoitus](#)
3. [Maisemamaakunta - maisemarakenne ja maisemakuva](#)
4. [Alueen ja maiseman historia](#)
5. [Valtakunnalliset arvot](#)
6. [Nykytila-analyysi](#)
7. [Maiseman keskeiset piirteet](#)
8. [Rakennetun ympäristön keskeiset piirteet](#)
9. [Yhteenveto ja suositukset jatkosuunnittelulle](#)
10. [Rakennuskanta](#)

Alustavasta hankesuunnitelmasta on laadittu havainnekuvia eri suunnista hankealuetta (suunnittelutarvehakemuksen selostuksen liite 11).

1. Johdanto

Hankealue sijaitsee Jokioisten ja Tammelan kuntien rajalla, noin 5 km etäisyydellä Jokioisten keskustasta etelään ja noin 16 km etäisyydellä Tammelan keskustasta lounaaseen. Selvitysalue kattaa alueen noin 500 m etäisyydellä hankealueesta, mutta kuitenkin niin, että maisemaa rajaavat elementit on otettu huomioon.

Hankealueelle suunnitellaan aurinkovoima-aluetta, jonka suunnittelutarveratkaisua varten tämä kulttuuriympäristöselvitys on laadittu.

Suunnittelutarveratkaisun hakijalla Ilmatar Energy Oy:llä on hallinnassa noin 67,5 hehtaarin laajuinen alue, josta pääosa sijaitsee Jokioisten kunnan puolella ja noin 7 ha on Tammelan kunnan puolella. Aurinkovoima-alueelle suunniteltu teho on noin 48 MWp.

(Selvitysalueen likimääräinen sijainti on esitetty kartalla sinisellä viivalla, hankealue valkoisella.)

2. Selvityksen tarkoitus

Selvityksen tarkoituksena on:

- Tuottaa suunnittelutarveratkaisua varten tietoa alueen historiallisesta kehityksestä ja nykytilasta;
- Määritellä alueen, maiseman ja rakennetun ympäristön keskeisimmät ominaispiirteet ja arvot;
- Antaa suosituksia jatkosuunnittelulle maiseman ja kulttuuriympäristön näkökulmasta.

Selvitysalue on rajattu maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön ominaispiirteiden mukaisesti.

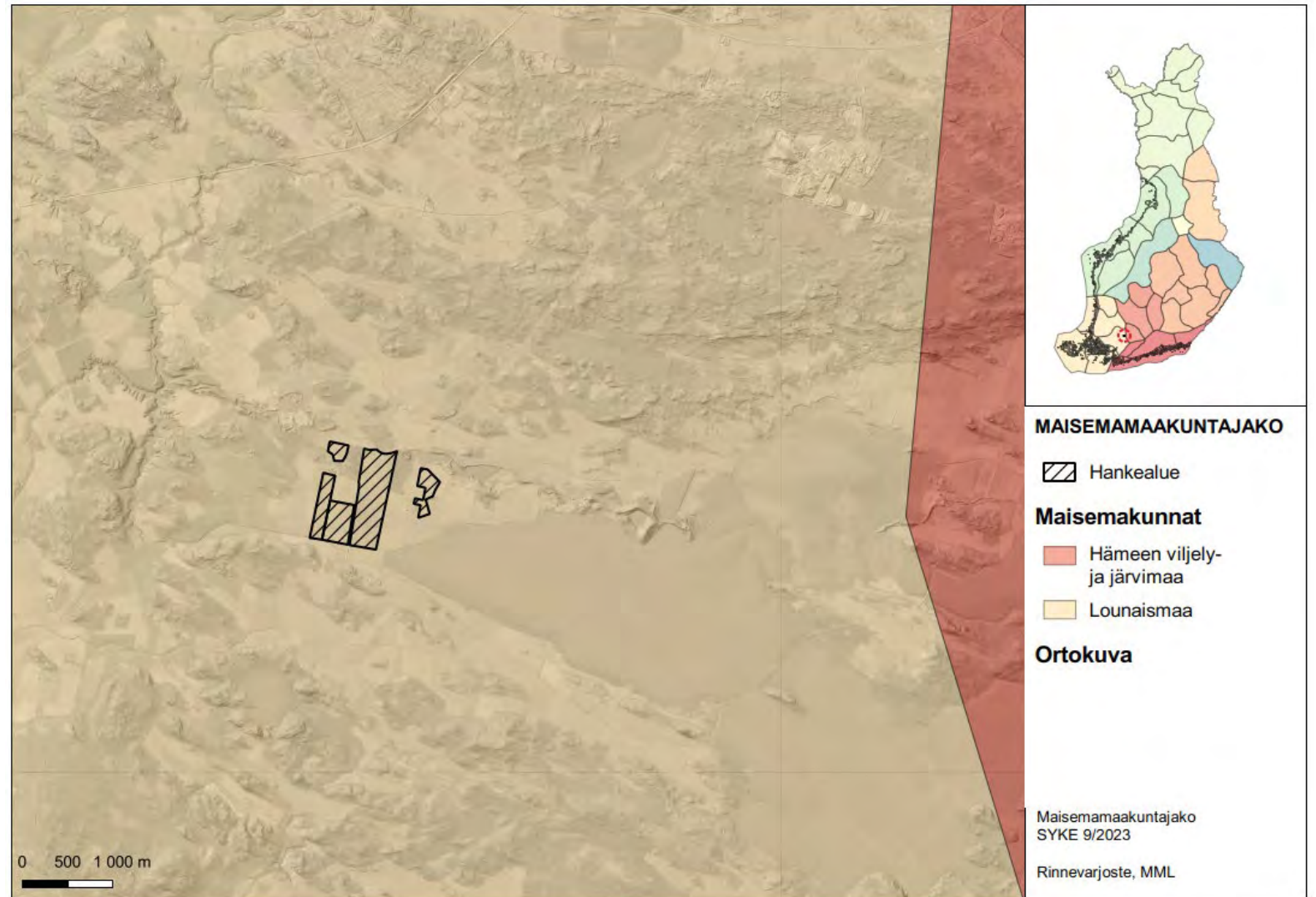
(Selvitysalueen likimääräinen sijainti on esitetty kartalla sinisellä viivalla.)

3. Maisemamaakunta – maisemarakenne ja maisemakuva

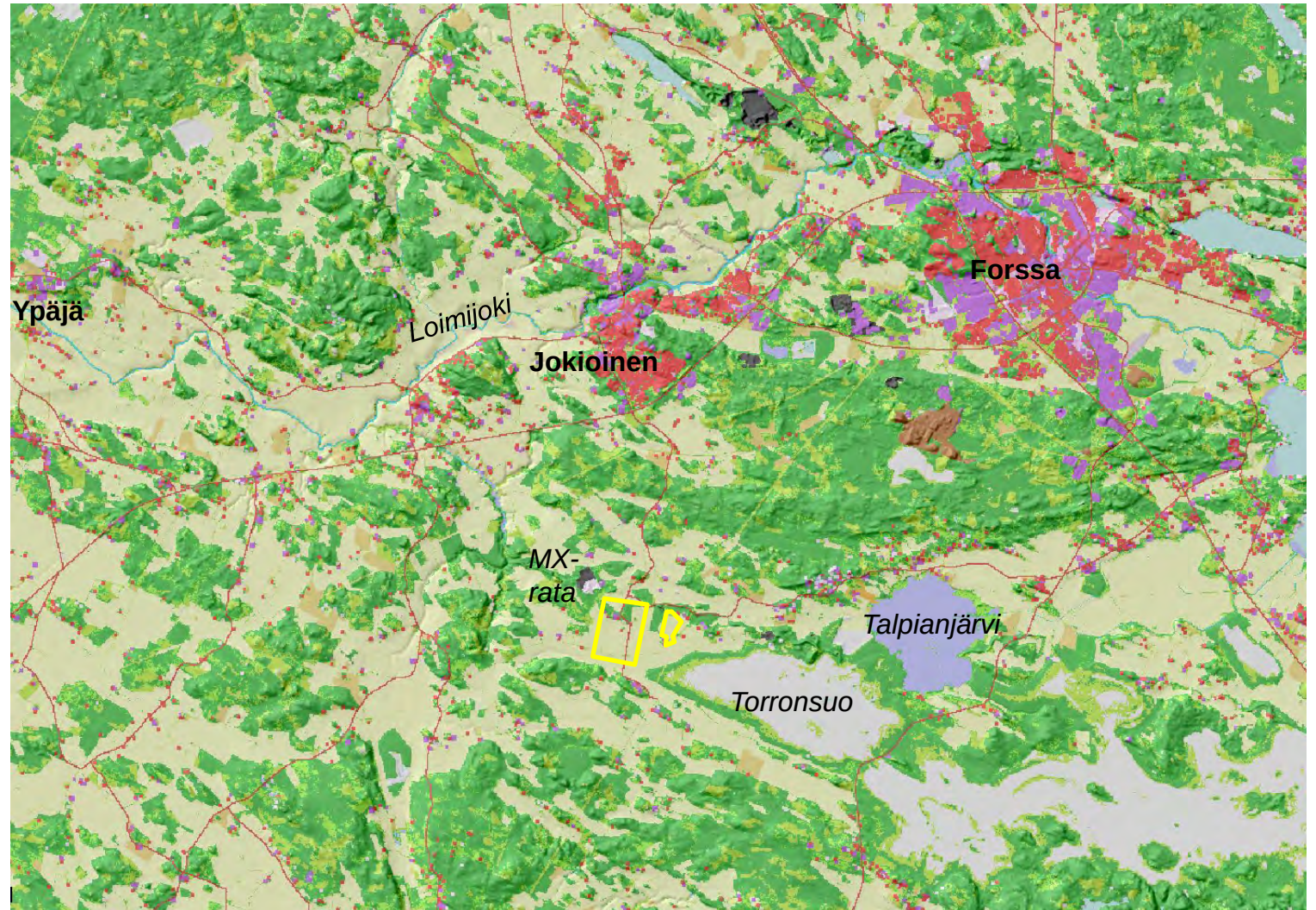
Selvitysalue kuuluu valtakunnallisessa maisemamaakuntajaossa Lounaismaan Lounaiseen viljelyseutuun. Lounainen viljelyseutu on tyypillisintä ja vaurainta Varsinais-Suomea. Peltojen osuus maasta on suurimmillaan. Alueelle on tyypillistä polveilevat joet, laajat yhtenäiset peltoaukeat sekä rehevä ja monipuolinen kasvillisuus lukuun ottamatta savikkoalueiden välisiä karuja kallioselänteitä. Asutus on perinteisesti sijoittunut viljavien alueiden tuntumaan laaksojen ja selänteiden väliselle vyöhykkeelle tai savikolta kohoaville kumpareille.

Luodesuon savikoille raivatut tasaiset viljelyalueet sijaitsevat kylän entisillä takamailla. Idässä on laaja Torronsuo ja Talpianjärvi.

3. Maisemamaakunta – maisemarakenne ja maisemakuva

- Selvitysalue on seudulle tyypillistä tasaista peltomaisemaa, jolla ei ole todettu olevan maakunnallisia tai valtakunnallisia maisema-arvoja. Seudullisesti tarkasteltuna alueen pellot eivät ole maisemakuvallisesti ainutlaatuisia.
- Laajemmassa maisemarakenteessa erottuvat erityispiirteet ovat Torronsuo, Talpianjärvi ja niiden pohjoispuolinen laajahko selännealue. Talpianjärven pohjoispuolella metsäselänteen reunassa on kyläasutusta.
- Jokioisten ja Ypäjän välillä Loimijokilaakson viljelymaisemat on valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta.
- Luonnonmaisemaa muuttaneena maisemallisena vauriona voidaan pitää entistä hiekanottoaluetta, jossa toimii nykyisin Jokioisten MX-rata. Alue on kuitenkin metsien siimeksessä, eikä hallitse alueen maisemakuvaa.

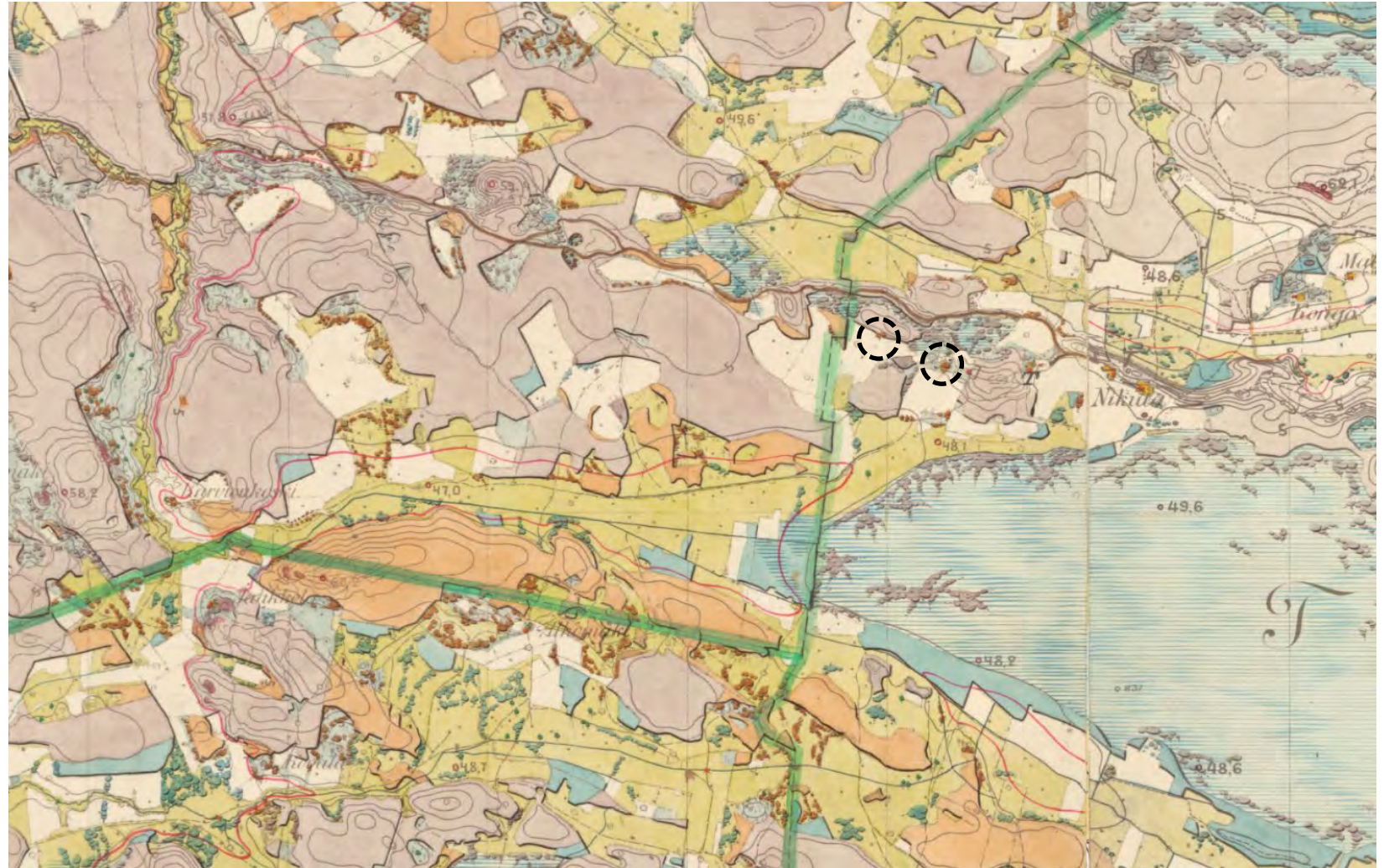
3. Maisemamaakunta – maisemarakenne ja maisemakuva

4. Alueen ja maiseman historia (1884)

Maisema on ollut nykyistä sulkeutuneempaa käsityöhön perustuneen maatalousyhteiskunnan aikana. Päätie on kulkenut harjun pohjoislaidalla itä-länsisuuntaisesti, jota Sukulantien linjaus on osittain edelleen. Päätien varrella on ollut asutusta Tammelan puolella Talpianjärven länsipuolella, joista Nikula lähimpänä. Vuoden 2023 maastokartalla näkyvien **Ristikorven** ja **Haaviston** kohdalla on ollut asuinpaikat myös v. 1884 kartassa (ympyröity mustalla katkoviivalla). Myös Kujala näkyy kartalla idempänä.

Luodesuonojan ympärillä ja Torronsuon pohjoispuolella on ollut avoimia maisematiloja, peltoja tai niittyjä.

Luodesuon aurinkovoimahankkeen suunnittelutarvehakemus,
Maisema- ja kulttuuriympäristöselvitys

4. Alueen ja maiseman historia (1922)

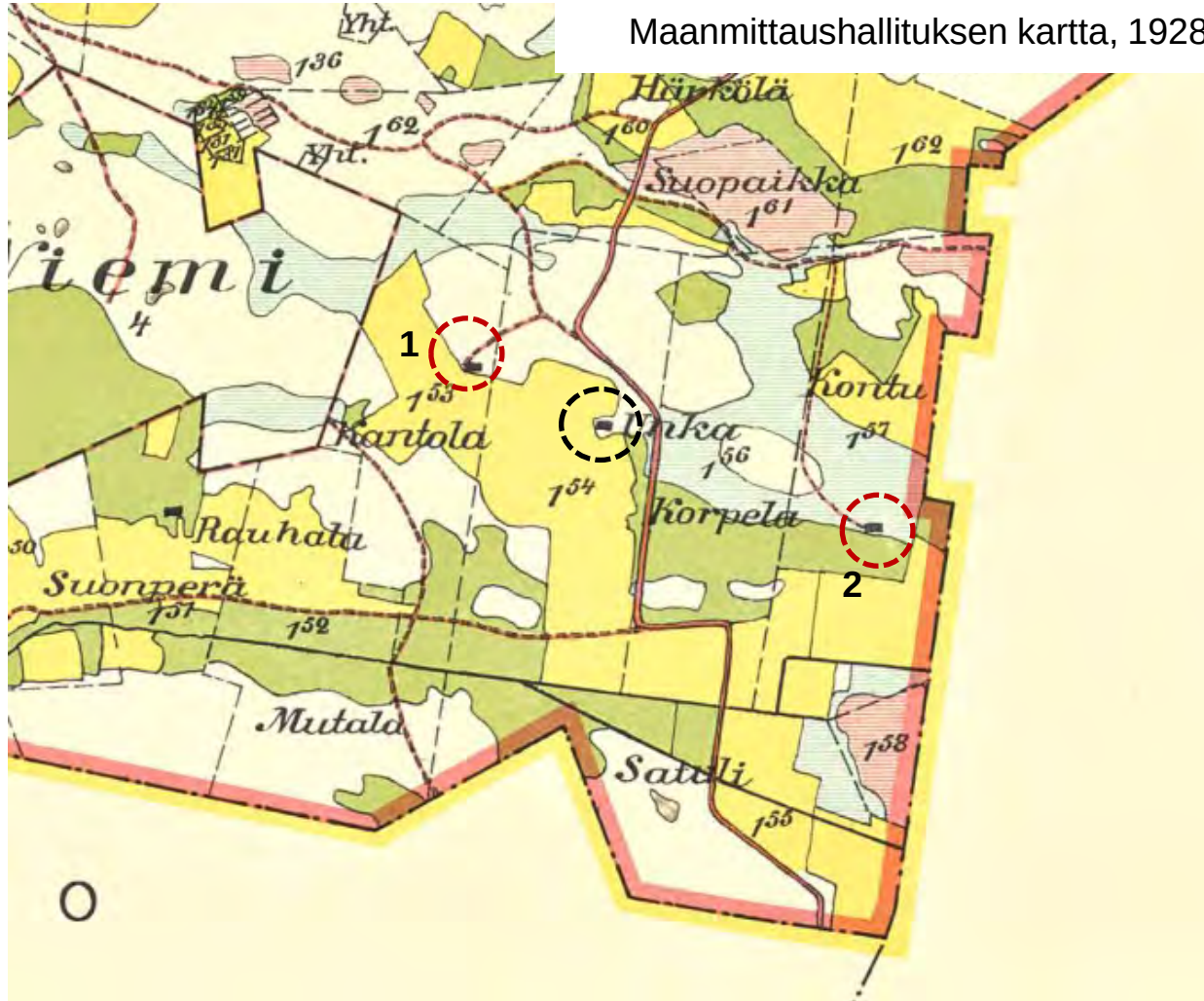

Murronkulmantie päättyy nykyiseen Luodesuontiehen. Unkan itäpuolisia kosteikkoja ei enää ole, ne on peltojen raivauksen yhteydessä kuivatettu. Myös pienet metsäsaarekkeet Unkan kaakkoispuolella, Murronkulmantien itäpuolelta on myöhemmin raivattu pelloiksi.

Rakennetut tilat:

1. Haavisto (RH-rekisterin mukaan nykyiset vanhimmat rakennukset 1920)
2. Kujala
3. Unka (RH-rekisterin mukaan nykyiset vanhimmat rakennukset 1920)
4. Saari

4. Alueen ja maiseman historia (1928)

Maanmittaushallituksen kartta, 1928

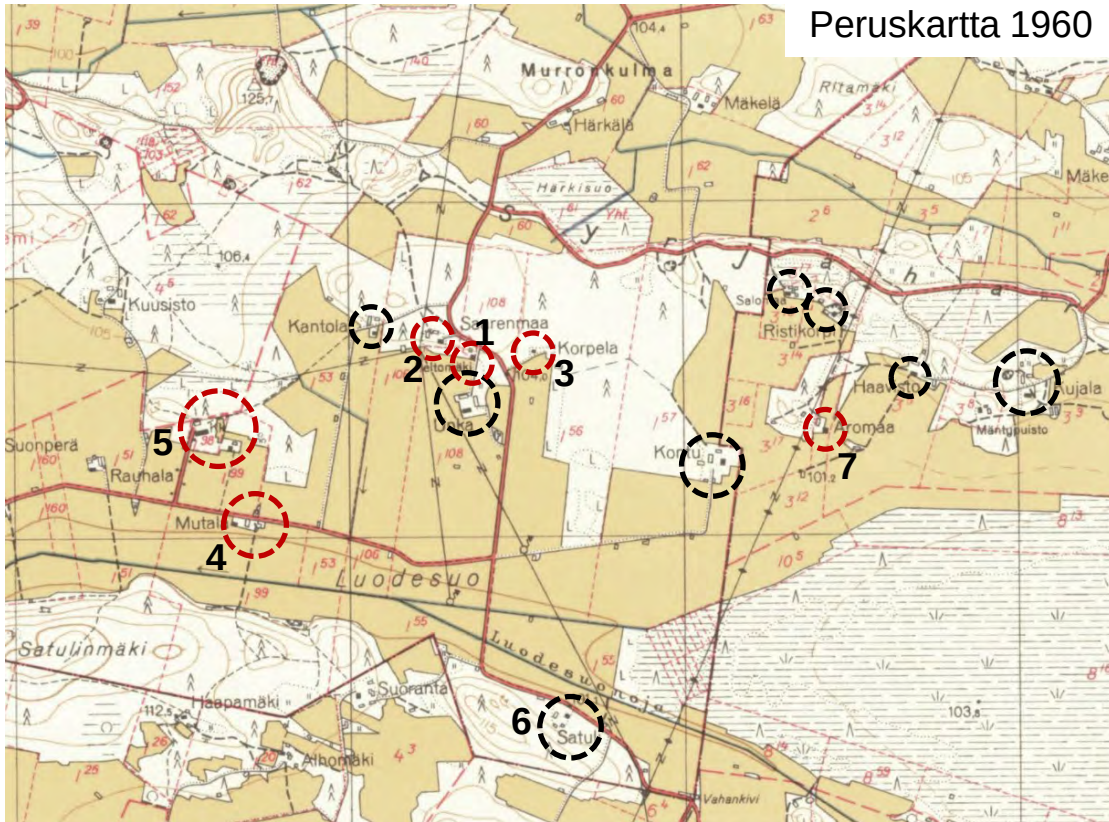
Avoimia maisematiloja on ollut nykytilannetta vähemmän (kartalla pellot keltaisella, niityt vihreällä). Murronkulmantien itäpuoliset alueet on raivattu pelloksi myöhemmin (mutasuot/korvet kartalla sinisellä). Peltopinta-alaa on ollut nykytilannetta vähemmän.

Murronkulmantien linjausta on myöhemmin muutettu kulkemaan suoralinjaisesti Luodesuonojan eteläpuolelle ja Satulin kohdalla metsänreunaa seuraillen.

Uusina rakennuspaikkoina Kantola (1) ja Kontu (2) verrattuna v. 1920 karttaan.

Myös Satuli, Mutala ja Korpela mainitaan niminä kartalla, mutta karttaan ei ole merkitty rakennuksia näille tiloille.

4. Alueen ja maiseman historia (1960)

Murronkulmantien linjausta muutettu Luodesuontien liittymän eteläpuolella verrattuna 1928 karttaan. Uutena maisemallisena elementtinä ovat myös voimalinja idässä ja pienempitehoiset sähkölinjat peltoalueiden halki. Kartalla näkyy myös pienehköjä maa-ainesten ottoalueita, jotka voivat liittyä joko tilojen tai tiestön rakentamisen materiaalityrpeisiin.

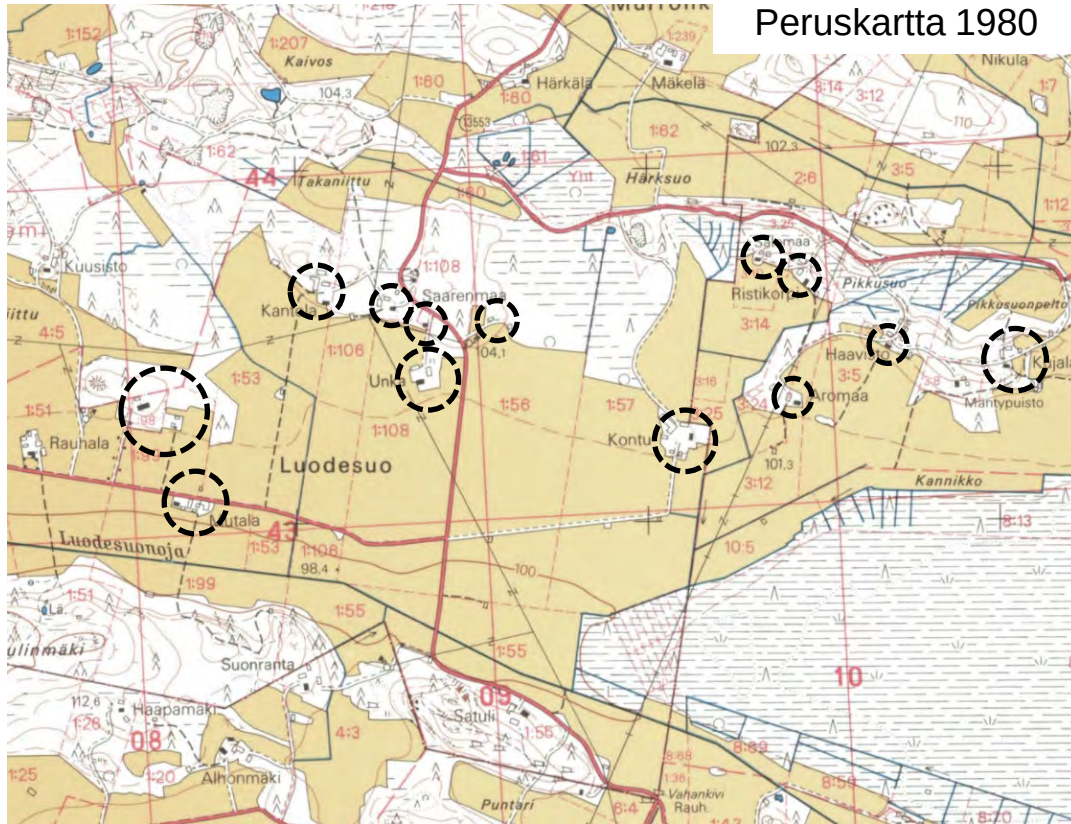
Uusia rakennettuja tiloja Jokioisissa (verrattuna 1928 tilanteeseen):

1. Peltomäki
2. Saarenmaa
3. Korpela
4. Mutala
5. Koulu
6. Satuli

Uusia rakennettuja tiloja Tammelassa (verrattuna 1928 tilanteeseen):

7. Aromaa

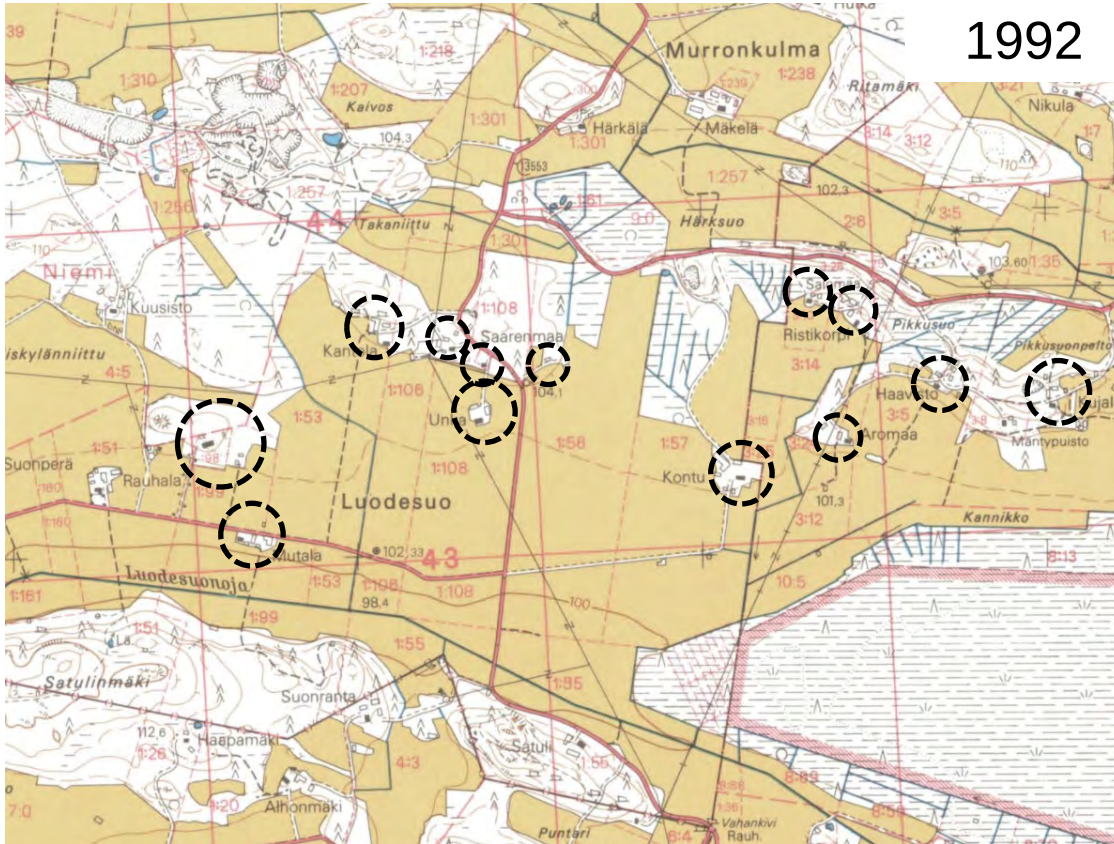
4. Alueen ja maiseman historia (1980)

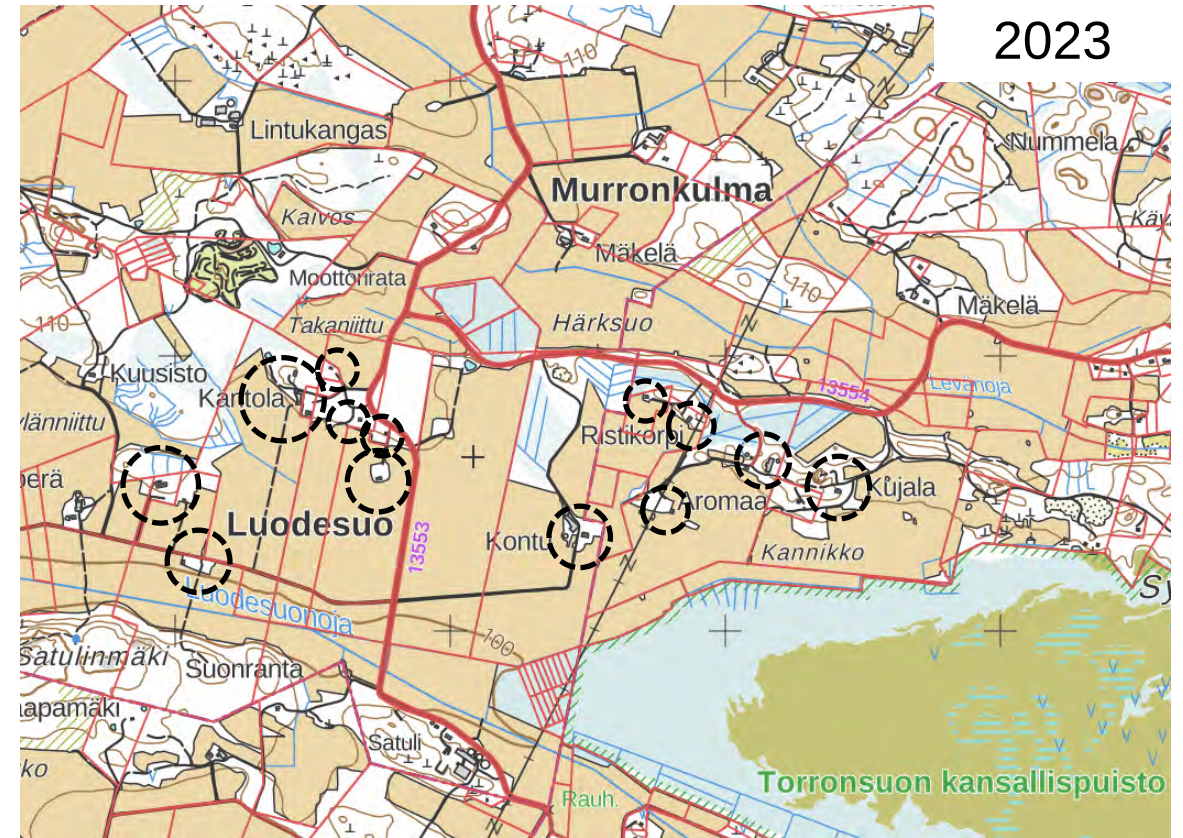
Kontun ja Murronkulmantien välissä on raivattu lisää peltöjä verrattuna 1960 tilanteeseen. Maa-ainesten ottoalueet laajempia kuin vuoden 1960 tilanteessa.

1960-1980-välillä ei ole rakennettu uusia tiloja, mutta Kantolalle on rakennettu uusi päärakennus.

4. Alueen ja maiseman historia (1992-2023)

Ei ole rakennettu uusia rakennuspaikkoja verrattuna 1980 tilanteeseen. Kontun itäpuolisia pelloja on laajennettu aina Sukulantielle asti. Takaniitussa pelloja laajennettu lähemmäksi Saarenmaan tilakeskusta.

Rakennettu uusi päärakennus Kantolalle ja erotettu uusi rakennuspaikka Takaniitun eteläpuolelta. Korpelaa ei enää ole kartalla. Raivattu lisää peltolaaksoa Sukulantien lähellä ja Aroma ja Ristikorven välillä Tammelan puolella. Satulin ja Kontun tiloille rakennettu uusia maatalousrakennuksia.

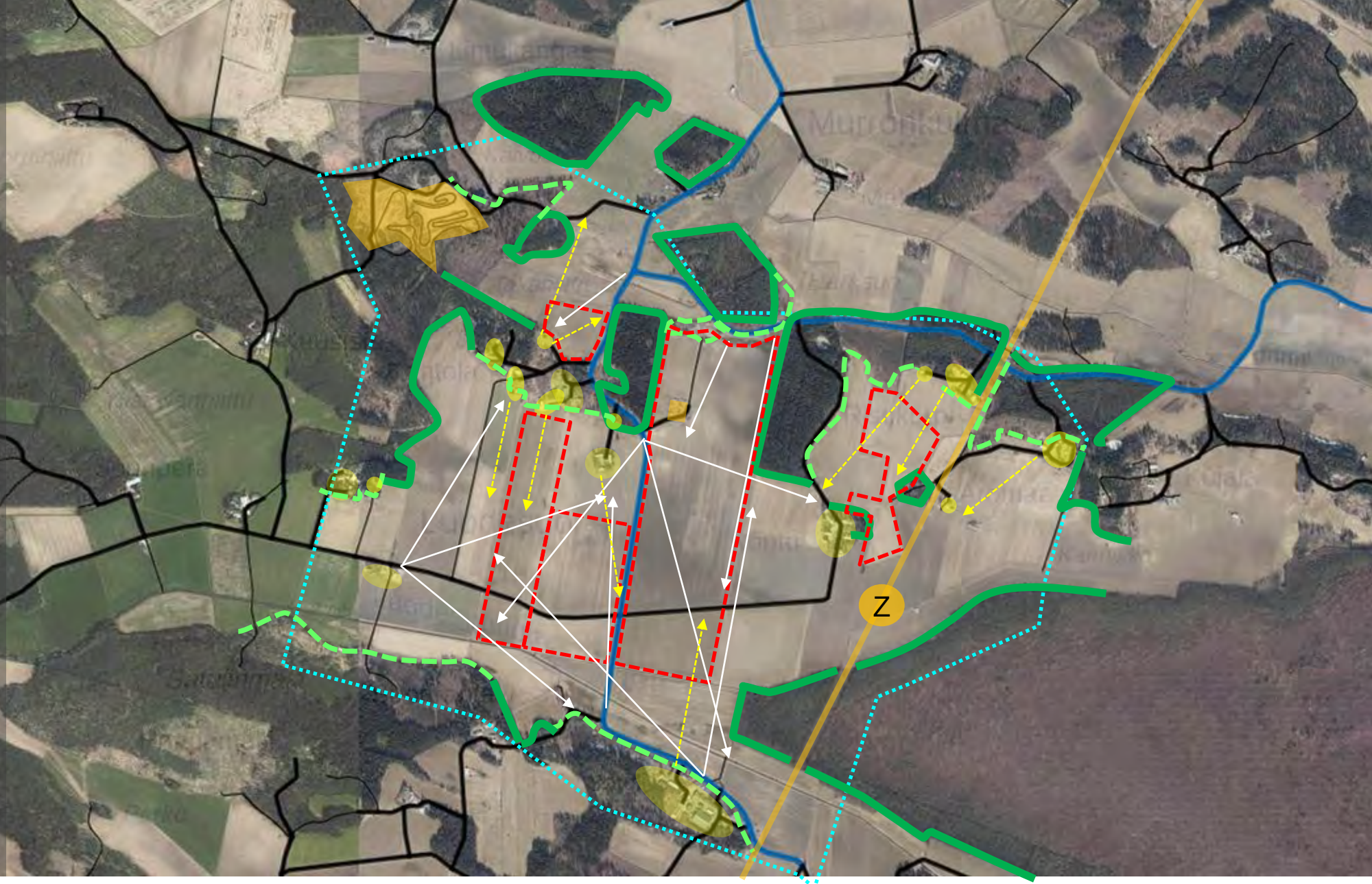
5. Valtakunnalliset arvot

- Selvitysalueella ei sijaitse valtakunnallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita (RKY), lähimmät RKY-alueet ovat Jokioisten kartanon ja Loimijokilaakson viljelymaisema, etäisyys noin 5 km, ja Torron kylä kaakossa, etäisyys noin 5 km
- Selvitysalue ei sijaitse valtakunnallisesti arvokkaalla maisema-alueella (VAMA), lähin VAMA-alue on Loimijokilaakson viljelymaisemat, etäisyys noin 5 km
- Selvitysalueen itäpuolella on Torronsuon Natura 2000-verkoston kuuluva alue (SAC/SPA FI0344002), joka on luonnonsuojelualue ja Torronsuon kansallispuistoa.

6. Nykytila-analyysi

- Ehyet, maisemaa rajaavat metsänreunat
- Rakennetut tai vähäpuustoiset maiseman reunat
- Rakennetut rakennuspaikat
- Maisemavaurio, Z=voimajohto
- Pitkiä peltonäkymiä yleisiltä teiltä
- Näkymäsuunnat rakennuspaikalta
- Aurinkovoimalan hankealueet
- Selvitysalue

7. Maiseman keskeiset piirteet ja hankkeen vaikutukset niihin

- Ehyet, maisemaa rajaavat metsänreunat
- Rakennetut tai vähäpuustoiset maiseman reunat
- Rakennetut rakennuspaikat
- Maisemavaurio, Z=voimajohto
- Pitkiä peltonäkymiä yleisiltä teiltä
- Näkymäsuunnat rakennuspaikalta
- Aurinkovoimalan hankealueet
- Selvitysalue

Entinen maa-ainesottoalue (nyk. MX-rata) ei hallitse maisemakuvaa

Hanke ei vaikuta maisemaa rajaavien metsänreunojen eheyteen.

Merkittävimmät maisemavaikutukset pihapiiristä avautuviin näkymiin kohdistuu Pekansaarelle ja hankkeessa mukana olevalle Saarenmaalle.

Koska selvitysalue on maisemallisesti avointa aluetta, on alueella nykytilanteessa paljon pitkiä maisemanäkymiä. Hanke tulee katkaista näkymiä maantasolta tarkasteltuna.

Mutalalla on maisemallista merkitystä Luodesuontietä lännestä kuljettaessa tienvarren lähimaisemassa. Hanke ei vaikuta Mutalan pihapiirin näkyvyyteen lähimaisemassa.

Selvitysalueella Jokioisten puolella peltopinta-alaa on noin 140 ha eli hieman alle puolet selvitysalueen peltopinta-alasta muuttuu aurinkovoima-alueeksi.

Hanke tulee muuttamaan alueen maisemakuvaa Murrunkulmantietä (noin 1 km matkalla) ja Luodesuontietä (noin 0,5 km matkalla) kuljettaessa. Hanke tulee muodostamaan alueelle uuden, maisemaa hallitsevan elementin, joka kertoo maaseudun uusista sivuelinkeinoista uusiutuvan energian tuottajana.

Hankealueella tai sen lähiympäristössä on vain vähän hallitsevia maisemaelementtejä, parhaiten maisemassa erottuvat Unkan, Mutalan, Kontun ja Satulin tilakeskukset. Tilakeskukset sijaitsevat kuitenkin kaikki eri puolilla hankealuetta, joten niistä ei synny yhtä aikaa havaittavaa maisemallista kokonaisuutta. Näistä Unkan pihapiiri on parhaiten säilyttänyt alkuperäiset piirteensä, vaikka asuinrakennus on peruskorjattu, ja se on nykytilanteessa alueen maamerkki. Unkan näkyvyys maisemassa vähenee, kun sen ympärille rakennetaan aurinkovoimala. Vaikutus on kohtalainen, kun huomioidaan Unkan arvo maisemassa ja rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteena.

Merkittävimmät maisemavaikutukset pihapiiristä avautuviin näkymiin kohdistuu Salomaalle.

Visuaalisesti voimakkaana maisemaelementtinä voimalinja erottaa Aromaan ja Haavisto hankealueesta. Aromaan pihapiiri on metsäsaarekkeen suojassa hankealueeseen nähden. Rakennus vaikuttaa asumattomalta.

Selvitysalueella on jonkin verran tehty hakkuita ja maisemaa rajaavat metsänreunat ovat osittain nuoria taimikoita tai muuten vähäpuustoisia.

Selvitysalueella Tammelan puolella peltopinta-alaa on noin 37 ha eli noin 20 % selvitysalueen peltopinta-alasta muuttuu aurinkovoima-alueeksi.

8. Rakennetun ympäristön keskeiset piirteet ja hankkeen keskeiset vaikutukset niihin

Jokioinen

- Hanke alueella ei ole rakennetun kulttuuriympäristön valtakunnallisesti merkittäviä arvoja.
- Merkittävimmät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ovat ikänsä puolesta ja ominaispiirteensä parhaiten säilyttäneinä Unka (7), Peltomäki (8) ja vanha koulu (Kyläteatteri, 2) ja Mutala (1). Näistä sijaintinsa vuoksi maisemallista merkitystä on Unkalla ja Luodesuontien lähimaisemassa lännen suuntaan myös Mutalalla. Hankkeen ja merkittävimpien kohteiden väliin on aurinkovoimalan suunnitelmassa jätetty avointa maisematilaa, mikä lieventää kohteisiin kohdistuvia vaikutuksia.
- Merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat Unkan, Pikku-Kantolan ja Saarenmaan tiloilta avautuviin näkymiin, mutta rakennetun kulttuuriympäristön arvoihin hankkeella ei ole vaikutusta.
- Muut rakennetut pihapiirit käsittävät pääasiassa modernia rakennuskantaa ja muutamia vanhoja maatilojen talousrakennuksia. Myös Pikku-Kantolan ja Saarenmaan päärakennukset näkyvät maisemassa metsänreunassa. Satulin ja Kontun maatilojen talousrakennukset hallitsevat maisemaa ja edustavat alueella toimivia, moderneja maatiloja. Niiden rakennuskannassa ei kuitenkaan ole erityisiä säilytettäviä arvoja.

8. Rakennetun ympäristön keskeiset piirteet ja hankkeen keskeiset vaikutukset niihin

Tammela

- Hanke alueella ei ole rakennetun kulttuuriympäristön valtakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä arvoja.
- Rakennetussa ympäristössä ei ole erityisiä säilytettäviä arvoja, joten hankkeella ei ole merkittäviä vaikutuksia rakennettuun kulttuuriympäristöön.
- Merkittävimmät rakennetun kulttuuriympäristön kohteet ovat Salomaa (1) ja Haavisto (3). Sijaintinsa vuoksi maisemallista merkitystä on Haavistolla (3) ja Aromaalla (4). Haavistoon on etäisyyttänoin 300 m hankealueelta, joten vaikutukset jäävät vähäisiksi. Aromaa sijaitsee metsäsaarekkeen suojassa hankealueeseen nähden, joten haitallisia vaikutuksia ei aiheudu.
- Merkittävimmät maisemavaikutukset kohdistuvat Salomaan pihapiiriin, mutta rakennuskantaan hankkeella ei ole vaikutusta.

9. Yhteenveto ja suositukset jatkosuunnittelulle

- Hanke tulee muuttamaan alueen maisemakuvaa Murronkulmantietä (noin 1 km matkalla) ja Luodesuontietä (noin 0,5 km matkalla) kuljettaessa. Hanke tulee muodostamaan alueelle uuden, maisemaa hallitsevan elementin, joka kertoo maaseudun uusista sivuelinkeinoista uusiutuvan energian tuottajana.
- Uutena maisemaelementtinä aurinkovoimalan vaikutus maisemaan on paikallisesti tarkasteltuna merkittävä, sillä se peittää olemassa olevia pitkiä maisemanäkymiä maantasolta nähtynä. Sivusuunnasra katsottaessa aurinkopaneelirivistöjen väleissä säilyy paneelirivistöjen rajaamia pitkiä näkymiä.
- Alueella ei ole valtakunnallisesti tai seudullisesti merkittäviä maisema-arvoja ja vastaavia peltoalueita on alueen läheisyydessä useita neliökilometrejä. Maisemalliset vaikutukset kohdistuvat rajatulle alueelle ja yleisiltä kulkureiteiltä tarkasteltuna yhteensä vain noin 1,5 km matkalle.
- Maisemallisia vaikutuksia voidaan lieventää alueen käytön aikaisella hoidolla huolehtimalla alueen aluskasvillisuuden siisteydestä. Paneelikentät tulee sijoittaa maisemaan yhdensuuntaisesti, jolloin paneelirivistöjen väliin jää avoimia pitkiä näkymiä ja näkymästä tulee rauhallisempi kuin jos paneelien suunnat vaihtelevat.
- Mikäli aluetta on tarpeen aidata, tulee se tehdä ulkoasultaan kevyellä ja väritykseltään maisemaan sopeutuvalla verkkoaidalla. Aidan toteutuksessa tulee huolehtia sen pysymisestä suorana, pitkät aidat kallistuvat herkästi. Aitaamisella voi olla haitallisia maisemavaikutuksia, jos se on ulkoasultaan epäsiisti. Laajasti toteutettuna aitaaminen saattaa myös korostaa alueen teollista luonnetta, joten sitä ei pidetä välttämättömänä.
- Hankkeella ei ole merkittäviä vaikutuksia rakennettuun kulttuuriympäristöön. Merkittävimpiin rakennetun kulttuuriympäristön kohteisiin on jätetty etäisyyttä (min 130 m).

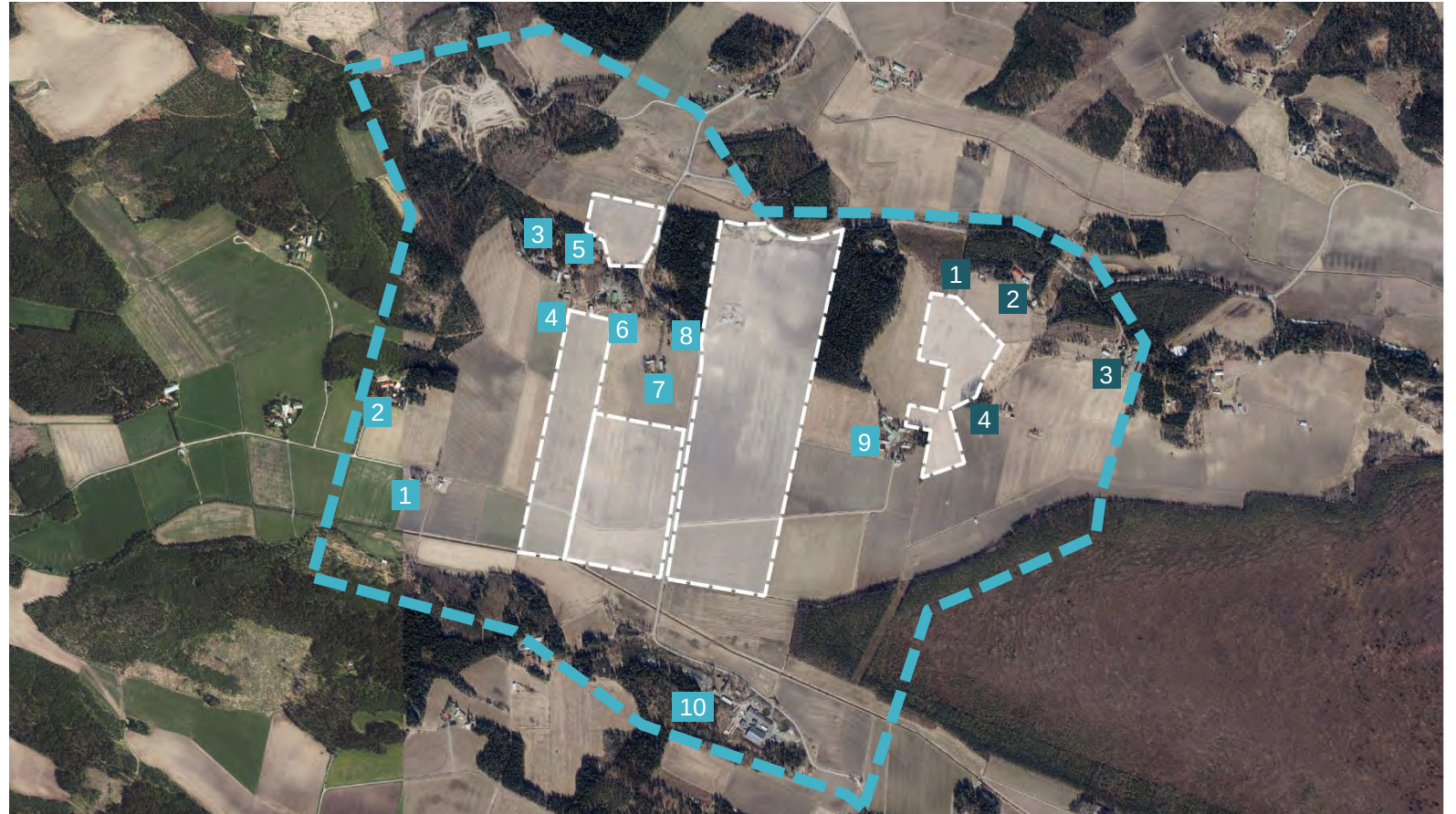
10. Rakennuskanta

Jokioinen

1. Mutala
2. Kyläteatteri – Vanha koulu
3. Kantola
4. Pikku-Kantola
5. Pekansaari
6. Saarenmaa
7. Unka
8. Peltomäki
9. Kontu
10. Satuli

Tammela

1. Salomaa
2. Ristikorpi
3. Haavisto
4. Aromaa

Lisätietoa rakennuskannasta on liitteessä 1
(EI JULKINEN).

Johanna Närhi
Projektipäällikkö, arkkitehti
Puh. 040 746 5533
johanna.narhi@ains.fi

Seda Suman Buruk
Suunnittelija
Puh. 041 730 9025
seda.sumanBuruk@ains.fi

